

EDİRNE MERKEZ KAPALI CEZAEVİ PERSONEL TUTUKLU VE HÜKÜMLÜLERİNDE PPD-TEST SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ*

K. AGUN**
B. TUTLUOĞLU**

T. ÇAĞATAY**

T. YILMAZ**
İ. SUNGUR***

ÖZET

Ülkemizde tüberküloz son yıllarda artış göstermektedir. Halen bölgemizde tüberkülozun yaygınlığını saptayabilmek için Edirne merkez cezaevinin sağlıklı personel, tutuklu ve hükümlülerinde Tüberküloz Enfeksiyon Prevelansı çalışmasını planladık. RT 23 Tween 80 PPD/ 5 ünite Mantoux testi sol ön kol deri içine uygulandı ve 72 saat değerlendirildi. Mikrofilmlerinde şüpheli akciğer lezyonu gösterenler çalışma dışı bırakıldı.

Grupta BCG'sizler oranı % 44.6 ve aşısızlar içinde tabii enfekte yani PPD (+)'ler % 95.5 oranında çok yüksek bulundu. İleri derecede PPD(+)'lerin oranı % 16.5 idi. PPD/ 5 ünite test değer ortalamaları Edirne içi diğer toplum kesimlerinden örneğin anne ve bebeklerin, ilkokul öğrencilerinin ve işçi ile hastane personelinin test değerleri ortalamalarından daha yüksek saptandı.

SUMMARY

RESULTS OF PPD TEST ON CLOSED PRISON PERSONEL AND PRISONERS IN EDİRNE

Tuberculosis in our country, have been showing an increasing in the recent years. We planned the Study of Tuberculosis Infection Prevalance in the Edirne Jailss healthy Staff, sentenced and arrested prisoners in order to determine the present prevalence of the Tuberculosis in our region.

RT 23 Tween 80 PPD/ 5 units Mantoux test was applied on the left forearm, intracutaneously and was evaluated 72 hours later. Those who present suspicious lung lesions in their micro-films were excluded.

In the whole group, non-BCGs' rate is 44.6 % and the rate of naturally infected i.e. PPD(+) ones'-in the non-BCG group was found very high, as 95.5 %. The several PPD (+) rates 16.5 %. The PPD/ 5 units test value averages were found higher than in those EDİRNE resided other community groups' such as mothers' and babies' primary school pupils' and workers and hospital staff.

* Yakın ilgi ve yardımlarını gördüğümüz SSYB Verem Savaşı Daire Başkanı ile İstanbul Bölge Tarama Başkanlığı yöneticisine ve Edirne V.S.D. Başhekim ve Hemşirelerine teşekkür ederiz.

** Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyeleri ve Yardımcıları. -EDİRNE.

*** SSYB Göğüs Hastalıkları Hastahanesi Başhekimini -EDİRNE.

GİRİŞ

1981/82 yılında Türkiye'de 8 ayrı bölgede yapılan aktif tüberkülozlu hasta prevelans araştırmasında Doğu Anadolu, Trakya ve Marmara Bölgelerinde bulunan değerler, Türkiye geneli olan % 0,36'ya yakın, iken; Güney Doğu Anadolu bölgesinde % 0.74 gibi yüksek oranlar saptanmıştır. 1980'li yıllardan sonra ülkemizde tüberkülozun artış göstermesinin başka bir göstergesi olarak, bölgemizde *Tüberküloz infeksiyon Prevelansı Araştırmasını* Edirne Kapalı Cezaevi hükümlü ve personeline PPD/5 TÜ RT 23 Tween 80 intradermik 0,1 ml uygulamak suretiyle başlattık.

MATERYAL VE METOD

Edirne Kapalı Cezaevi personeli ve hükümlülerinden Tüberkülozlu olmayan ve son 15 günden beri ateşli bir enfeksiyon hastalığı geçirmemiş olanlardan 530 kişinin BCG skarlı olup olmadıkları saptandı ve PPD/5 TÜ RT 23 Tween 80 ile sol önkol intradermik 1 dizyem (1 ml) test yapıldı. 72 saat sonra okundu. Test yerinde İndürasyonlar, milimetrik olarak testi yapmayan asistan ve ekibi tarafından değerlendirildi.

Sağlıklı bireylerimizin çok büyük bir çoğunluğunu erkekler oluşturuyordu. BCG'siz ve BCG'li guruplarda ileri derecede müspetlik gösterenlerin, ileri tetkikleri yapılmak üzere listelerin bir kopyası Edirne Verem Savaşı Dispanserine sunuldu.

BULGULAR

PPD test sonuçları evvela BCG'siz gurupta yaş ve milimetrik indürasyon ölçümlerine göre Tablo I'de sunulmuştur. Tabii enfeksiyon geçirmemiş olarak değerlendirdiğimiz vakaların BCG'sizler içinde oranı % 4.5 ve tüm vakalara göre % 1.9 düzeyindedir. Buna karşın PPD/5 TÜ ile 21 + mm indürasyon gösterenler % 23.3 ve tüm gurupta % 9.8 civarında bulunmuştur.

Tablo 2'de BCG skarlı hükümlü ve personel gurubunda yaş ve PPD/5 TÜ test sonuçlarının dağılımı gösterilmiştir. Bu gurupta tüm deneklerin tahminen % 60 kadarı bulunmaktadır.

Tablo 1.

PPD/5 Tü Yaşlar	0-4 mm	5-9 mm	10-15	16-20 mm	21 +	Toplam	Oranı
15-19	—	—	1	—	1	2	% 0.9
20-29	2	2	7	11	3	25	% 11.2
30-39	1	3	26	18	12	60	% 26.7
40-49	—	—	13	36	17	66	% 29.6
50 +	—	2	19	30	19	70	% 31.4
Toplam	3	7	66	95	52	223	% 100
Oranları	± 1.3 — % 3.1 % 4.5		% 29.6	% 42.6	% 23.3	% 100	

Tablo 2.

Yaşlar	0-4 mm	5-9 mm	10-15 mm	16-20 mm	21 +	Toplam	Oranı
15-19	2	1	3	2	—	8	% 2.6
20-29	2	10	45	32	7	96	% 31.2
30-39	5	4	43	62	16	130	% 42.3
40-49	1	3	21	28	8	61	% 19.8
50 +	—	1	4	4	3	12	% 3.94
Toplamı	10	19	116	128	34	307	% 100
Oranları	% 3.3	% 5.2	% 37.8	% 41.7	% 11.1	% 100	

Deneklerin büyük çoğunluğu 30-39 ve 20-29 yaş guruplarında toplanmış bulunmakta ve orta ve ileri müspetlik gösterenler ekseriyeti oluşturmaktadır. Ayrıca sağlıklı deneklerimizin tümü; BCG'li ve BCG'siz toplam olarak Tablo 3'te takdim edilmiştir. $16 \pm$ mm den yüksek PPD indürasyonu gösterenler % 58.3 düzeyinde ekseriyeti oluşturmaktadır.

Tablo 3.

Yaşlar	0-4 mm	5-9 mm	10-15 mm	16-20 mm	21 +	Toplam	Oranı
15-19	2	1	4	2	1	10	% 1.8
20-29	4	12	52	43	10	121	% 22.8
30-39	6	7	69	80	28	190	% 35.8
40-49	1	3	34	64	25	127	% 23.9
50 +	—	3	23	34	22	82	% 15.5
Toplam	13	26	182	223	86	530	% 100
Oranı	% 2.4	% 4.9	% 34.3	% 42.1	% 16.2	% 100	

Tüm deneklerimizde de ekseriyeti erişkinlerin 20-49 yaş gurubundakiler oluşturmaktadır. Hafif PPD müspetliği gösterenlerle orta şiddete müs-

petlik gösterenler çoğunluktadır. Yalnız ileri derecede müspet vaka sayısı bir hayli yüksektir ve tüm deneklere oranı % 16.2 düzeyindedir.

Ayrıca bulgularımızı diğer erişkin guruptaki PPD/5 TÜ Anneler gurubu ve PPD/3 TÜ Fabrika işçi ve Hastahane personeli sonuçlarıyla Tablo 4 ve 5'te beraberce sunmaya çalıştık.

Tablo 4.

	Edirne Cezaevi	Edirne Anneler	Edirne İşçi perso.	Edirne Geneli	Diyarbakır	Kayseri	Ze. burnu	Edirne İlkokulu	Kayseri İlkokulu
BCG'li	% 57.9	% 85.8	% 75.7	% 72.6	% 68.7	% 76.5	% 25.9	% 89	% 89.1
BCG'siz	% 42.1	% 14.2	% 24.3	% 27.4	% 31.3	% 23.5	% 74.1	% 11	% 10.9

Görüldüğü üzere Cezaevi deneklerinden BCG'siz gurupta ileri derecede müspetlik gösterenlerin oranı diğer erişkin guruplardan daha fazladır. Oysa işçi - memur gurubundaki BCG'sizlerde hafif müspetlik verenlerle hükümlülerin BCG'siz gurubunda hafif müspetler hemen hemen aynı oranlarda bulunmuşlardır. Oysa BCG'li gurupların mukayesesinde, menfilerle hafif ve orta derecede müspetlik gösterenlerin oranları, Mahkumların gurubunda diğer işçi-hastahane personeline göre düşük düzeylerde iken; şiddetli ve çok şiddetli müspetlik verenlerin oranları % 41.7 ve % 11.1 ile daha yüksek bulunmuştur. Bu bulguların, mahkumların sosyo-ekonomik yaşam koşullarına, beslenme durumlarına bağlanabileceği düşünülmüştür. Üç ayrı erişkin gurupta Genel BCG skarsızlar oranı % 27.4 iken, Mahkum ve Hastahane personeli ile işçilerin müşterek gurubunda % 36.19 düzeyinde bulunmuştur. K. Balcı ve arkadaşları (4) Diyarbakır'da % 31.3, Dr. Özesmi ve arkadaşları (6) Kayseri'de Hastahane personeline BCG skarsızlar oranını % 23.5 bulmuşlardır. Mahkumlarda % 42.1 oranında BCG skarsızlar yüksek düzeyde iken, Anneler gurubunda Edirne'de % 14.2 seviyesindedir. Tüm mahkumlarda yaş ortalaması 37.25 ± 10.80 ile PPD/5 TÜ ortalaması 16.30 ± 3.09 'mm. dir.

İRDELEME

Mahkumlarda BCG'sizlerin tüm test değerlendirilmesi yapılanlara oranı bir hayli yüksek sayılır; 223/530, yani % 42.1 düzeyindedir. Ülkemizde ileri yaş gruplarında BCG'sizlerin fazla olacağı tabiidir. BCG'siz menfiler ise kendi gurubumuzda % 1.3 daha doğrusu % 4.5 iken Z. Burnu çalışmasında M. Boratav ve arkadaşları (5) % 25.5 düzeyinde bulmuşlardır.

Tablo 5.

PPD/5 TÜ K. Cezaevi

Yaşlar	BCG'sizler							BCG'liler							BCG'siz ± BCG'li						
	0-4	5-9	10-15	16-20	21±	Top.	%	0-4	5-9	10-15	16-20	21±	Top.	%	0-4	5-9	10-15	16-20	21±	Top.	%
15-19	-	-	1	-	1	2	0.9	2	1	3	2	-	8	2.6	2	1	4	2	1	10	1.8
20-29	2	2	7	11	3	25	11.2	2	10	45	32	7	96	31.2	4	12	52	49	10	121	22.8
30-39	1	3	26	18	12	60	26.9	5	4	43	62	16	130	42.3	6	7	69	80	28	190	35.8
40-49	-	-	13	36	17	66	29.6	1	3	21	28	8	61	19.8	1	3	34	64	25	127	23.9
50 ±	-	2	19	30	19	70	31.4	-	1	4	4	4	12	3.9	-	3	23	34	22	82	15.5
Toplam	3	7	66	95	52	223		10	19	116	128	34	307		13	26	182	223	86	530	
%	1.3	3.1	29.6	42.6	23.3			3.3	6.2	37.8	41.7	11.1			2.5	4.9	34.3	42.1	16.2		
15-19	-	-	-	-	-			4	2	8	2	2	18	10.2	4	2	8	2	2	18	7.9
20-29	1	-	5	5	3	14	27.5	10	13	45	25	7	100	56.8	11	13	50	30	10	114	50.2
30-39	2	1	7	10	3	23	45.1	1	3	24	16	2	46	26.1	3	4	31	26	5	69	30.4
40-49	-	-	2	2	2	6	11.8	-	-	6	5	11	11	6.2	-	-	8	7	2	17	7.5
50 ±	-	-	1	5	2	8	15.7	-	-	-	1	-	1	0.6	-	-	1	6	2	9	3.9
Toplam	3	1	15	22	10	51		15	18	83	49	11	176		18	19	98	71	21	227	
%	5.9	1.9	29.4	43.1	19.6			8.5	10.2	47.2	27.8	6.3			7.9	8.4	43.2	31.3	9.3		
15-19	6	1	-	1	-	8		22	10	11	8	4	55		28	11	11	9	4	63	
20-29	13	2	14	5	4	38		98	59	88	49	24	318		111	61	102	54	28	356	
30-39	8	4	3	3	6	24		14	16	12	4	9	55		22	20	15	7	15	79	
40-49	-	-	1	-	-	1		-	-	-	-	1	1		-	-	1	-	1	2	
50 ±	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	
Toplam	27	7	18	9	10	71		134	85	111	61	38	429		161	92	129	70	48	500	
%																					

PPD/3 TÜ İki-Memur-Pers.

Gecekondü mahallesindeki bir toplumda aşısız grupta PPD/5 TÛ müspetlerin oranı % 74.5, D.Bakır taramasında (4) % 82 iken; mahkumlar da ortalama % 95.5. gibi çok yüksek seviyelerdedir. BCG'li PPD/5 TÛ müspetlerin oranı Z. Burnu çalışmasında (5) 1972 yılında % 98.7 saptanmış iken, bizde; mahkumlarımızda yakın bir değerde, % 96.7 olarak bulunmuştur. Oysa D.Bakır'da (4) 792 sağlık personeline yapılan verem taramasında % 93 düzeyinde saptanmıştır. Akkaynak ve arkadaşları, (1, 2, 3) 1. sınıf öğrencilerinde Tabii Enfeksiyon oranlarının 1974 yılı dışında % 3.42 ila % 5.55 arasında değiştiğini bulmuşlardır.

SONUÇ

Ülkemizde, ileri yaş guruplarında, bilhassa yaşam koşulları hijyenik olmayan kesimlerde ve beslenme durumları yetersiz guruplarda, Tüberküloz Enfeksiyon Prevalansı yüksek düzeylerdedir. Bu kesimdeki bireylerin tüberkülozdan korunması için gerekli önlemler alınmadıkça; daha uzun yıllar boyunca ülkede, enfekte bu guruptan yeni yeni tüberkülozlu aktif hastalar çıkmaya devam edecektir.

LİTERATÜR

1. **Akkaynak, S. ve ark.:** "Ankara Abidinpaşa, Tuzluçayır, Samanlıkbaharı ve Akdere Bölgeleri İlkokulları 1. sınıf öğrencilerine 1974-1981 yıllarında yapılan Tüberkülinli BCG uygulaması Sonuçları". Tbc ve Toraks, Volum 29, Ocak-Ağustos, Sayı: 1-4, 1981, 8.
2. **Akkaynak, S.:** "Tüberküloz Savaşı". Tbc ve Toraks, Vol. 33, Ocak-Mart 1985, Sayı: 1,1.
3. **Akkaynak, S.:** "Türkiye'de Tüberkülozun Durumu" Tbc ve Toraks, Vol. 33, Ocak-Mart 1985, Sayı 1, 14.
4. **Balcı, K. ve Ark.:** "D.Ü. Tıp Fakültesi Sağlık Personelinin Mikrofilm ve Tüberkülin Tarama Sonuçları". Tbc ve Toraks, 33, 1985, 76-79.
5. **Boratav, M., Atlamaz, T.:** "İstanbul Zeytinburnu ilk bölge taramasından yedi yıl sonra yapılan prevalans ve insidans araştırması". Tüberküloz, Cilt XXVI, Sayı: 1-2, 1972, 54.
6. **Özesmi, M., Kavuk, F.:** "Kayseri Merkez Yuva, İlk ve Ortaokulları ile Liselerde BCG etkinliği ve Tüberküloz Enfeksiyonu". Tbc ve Toraks, Volum 35, Nisan-Haziran, Sayı: 2, 1987, 55.